

Миро Вуксановић

**НИКАД
ДОСТА
ЖИВОТА**

Даноноћни
записи

■ Laguna ■

Copyright © 2023, Мирo Вуксановић
Copyright © овог издања 2023, ЛАГУНА

НИКАД ДОСТА ЖИВОТА

Даноноћни
записи

Садржај

Никад доста живота: Даноноћни записи	9
Поговор Александра Ђуковића	239
<i>О ауџору</i>	247

1363.

Државник се јавности обраћа ретко, само кад има нешто важно да саопшти својој нацији или када је његова земља у опасности. Увек пази свој углед, говори отмено и јасно.

Политичар се обраћа јавности често, најављује, обећава и коментарише, хвали и прети, уплиће се у догађаје који се понављају. Тако постаје свакодневна појава, говори дуго и замућено.

Државници су понегде – као дукати, политичари су свуда – као кусур.

1364.

Нашао сам у историји српске књижевности деветнаестог века занимљив профил српског песника. Спеваво је оде митским личностима, српским краљевима и јунацима. Често је објављивао збирчице стихова, барем једном годишње. О њему су писали „да тке на истој натри,

да је увек у сопственом маниру, да постаје поетски бард и национални пример“.

И све тако док се није разгласило да српски песник не уме да разговара са својим читаоцима и познаницима. Пролазио је мимо њих с главом окренутом у страну. Приметио је неко да има раширене кукове од седења с прекрштеним ногама на поду. На крају су дознали да крсну славу држи на турски светац и да је школован у медреси.

Учени Срби су већали и одлучили да песнику одузму све награде и почести којима су га обасипали као најповољније место за остављање медаља. Песник се одмах суновратио и у својим спевовима уместо српских уписивао турска имена, почео да гомила турска признања.

На крају је песниково име сасвим потиснуто и ишчезло у историјама обе књижевности којима је припадао.

1365.

Занимљиво је, додуше само на први поглед, како бивши комунисти који су у своје доба вребали приласке да што потпуније покажу оданост вођи и истичу своја атеистичка становишта, бежећи од цркве и свештеника као од поплаве, сада, после рушења социјализма, у таласима састављају дугачке побожне поеме, у разговоре умећу „акобогда“, „овога ми крста“, имена светаца и друге доказе своје религиозности, али се у суштини нису ни за длаку променили, само су усвојили друкчији начин обраћања, јер је подаништво било и остало њихова главна морална особина.

1366.

Невешт човек, коме други помажу, по природи ствари не уме да каже своју захвалност како би требало, а вешт човек, који често узима од других, на све се чини невешт. Зато онај који даје никад не добије све што је заслужио, то зна, али и даље шири доброту, мирно и без срџбе, јер ко тако искрено ради и не очекује било какву награду.

1367.

Пчеле прелећу са цвета на цвет као што речи прелазе из језика у језик.

Пчеле проналазе полен и тучак, речи откривају осећања и мисли, преносе их без устављања на велике и мале даљине, некад штедљиво а некад расипнички, али увек тако да се око нас непрекидно, наизменично или удружено, чују зујања мисли, осећања, речи, пчела и свега што се животом опрашује.

1368.

У римованој строфи повезују се брзи и спори ставови као у складној сонати.

У строфи слободних стихова редови пристижу с малим изненађењима као у цезу.

У оба случаја, у доброј песми, то је и добра лирика, а у оба случаја, у слабој песми, то није ни за слушање ни за читање, па није ни за овакав запис.

1369.

Када човек нешто зна, не може се начудити како то да и други нису научили, а када човек нешто не зна, не може се начудити откуд су то други научили.

Како год да јесте, човек је зачуђен пред знањем само понекад, а човек је зачуђен пред незнањем – увек.

1370.

Писати паметно значи стрпљиво чекати да речи и мисли дођу на своја места, а писати збркано и растресито значи слушати журбу, отаљавати посао, остављати нешто никоме потребно.

1371.

Велике хале Београдског сајма сваког октобра пуне се хиљадама наслова књига, на десетинама језика, и неколико дана тамо долазе људи, у колонама, по двеста хиљада сваке године, а међу њима је највише младих и насмејаних.

Јуче су српски војници у велике хале Београдског сајма унели три хиљаде кревета, постројили их на истом растојању, направили огромну спаваоницу у којој се не спава, јер ће тамо бити лакши болесници који носе вирус корона.

Уместо отворених књига, отворена је болница. Уместо смеха, чуће се јецаји. Где је било здравље, долази обољење.

Да је било више читања, било би мање боловања.

1372.

Док лекари одговарају на питања новинара о невољама које је донео досад непознат вирус, најбоље се види код кога би требало отићи и тражити помоћ, а кога бисмо од лекара и ми лаици могли да лечимо. И нико од нас не може да зна ко ће од њих изрећи коначну пресуду, а ко може такву пресуду да одложи.

То смо свакако знали и раније, али нисмо притврђивали градиво на добар начин, па се и међу нама и међу лекарима лако препознају успешни ђаци и понављачи.

1373.

Сви смо росли тако што смо се ослањали на рамена својих заслужних претходника. Пристојни и отмени то признају и захваљују се, а неуки и немарни причају само о себи.

1374.

Старији људи понекад, можда и често, како кад и како ко, помешају оно што су неке рекли, оно што су помислили неке да кажу и оно што су од некога чули. Зато тврде да су рекли што нису рекли.

1375.

Лако је дознати које су књиге дуго, вековима, опстале у читалачком свету. Наслови тих књига заменили

су имена људи који су их написали. То се може рећи друкчије: највећи успех постигли су писци чија су имена мање позната од наслова њихових књига. Изузетак је Хомер, али се о њему зна колико и о људима који нису ни рођени. Зато је Хомерово име део наслова и *Илијаде* и *Одисеје*.

1376.

Позоришни редитељ Мијач каже да у карантину због вируса корона чита роман *Робинзон Крусо* и да у својим одмаклим годинама, док шетка по соби да не заборави да хода, открива нова значења књиге о острвском животу, да тамо има више филозофије него литературе. То је паметан налаз у оба случаја, јер кад год буде тешко, морамо да пронађемо нешто много теже што је човек успео да савлада. Тако се повећава жеља за победом и тако се побеђује.

1377.

Малопре сам уписао реч *савлада*. То је, наравно, облик од глагола *савладај*. Веже се за именице владар и владање. Принуђени су људи свуда да имају владаре и сви ђаци да добијају оцене из владања. Такве појаве су давно савладане. Али, кад чујем или прочитам да је нешто превладано, не могу сасвим да разумем шта је речено. И необично је, и нејасно је, и често је, све чешће, јер човек брзо прихвата оно што је погрешно, а врло споро оно што је исправно.

1378.

Замислио сам се и упитао да ли је доиста тачно да људи лако приме оно што је погрешно а да тешко примају оно што је исправно. Свео сам разматрање на област која ми је најближа – на писање, језик и правопис, на подучавање, на појаву да опомене долазе са свих страна, да треба радити овако а не онако, да се каже ово а не оно, шта се правилно пише а шта не. То у нама ствара отпор, бунимо се, ћутке, у себи, нечујно, али доследно. Из такве опозиције радије идемо у грешке и то примамо као правило које је вечно и каже: заповести изазивају побуне.

1379.

Не знам кад је то било и како је до тога дошло, али сваког дана слушам да је нешто емпатично, али нисам приметио да се говори да је девојка или било која дама нечија емпатија. Не дају се симпатије. Одавно смо их тако почели називати и осећати. Не знам како ће бити кад симпатије постану – емпатије.

1380.

Видим да је песник срезао сонет, распоредио самогласнике, уједначио слоге, све уримовао и средио за објављивање. Циља вирус корону и густа насеља. Жели да велика непогода нестане, да оде далеко и каже „нек буде као што је било, нек муку однесе птичје крило“.

Песник је заборавио да птице живе с нама, да су ту и када оду, али да постоји и птичји грип. Вероватно то није могло у римоване стихове који су одлетели чим су се појавили. Тако увек бива с пригодним и брзо писаним песмама. И са оваквим напоменама уз песме.

1381.

У данима короне ретке су вести о донацијама Србији. Новак Ђоковић је поклонио за куповину медицинске опреме и лекова – милион евра. Европска унија је до истог датума дала три пута више. Реч је, наравно, о најмоћнијем економском савезу држава на свету. Домаћи тајкуни се још нису огласили.

Новак је широке руке јер је сâм, својом руком, све зарадио. Теже дају људи ако су узели туђе. Плаше се да ће им све што имају бити одузето.

Да, и Ана Ивановић је послала велику помоћ. На почетку, њој и Новаку помагали су само њихови родитељи. Остали су их оговарали или навијали.

Има у овом несређеном запису доста простора за поуке и корисне закључке.

1382.

Ако осмотримо целину прошлог времена, али одједном, из свог памћења, као што је једино могућно с толиком амбицијом, лако ће нам се отворити истина да су главна уметничка и књижевна дела, од индијских и старогрчких спегова до данас, да поменемо само то, као

илустрацију, да је, дакле, светска уметност и књижевност настајала у неприликама, разним недаћама, ратним и другим. Ако то радимо из времена короне, која је затворила човечанство у карантин, можемо очекивати да ћемо добити важна дела из свих области. Најпре из медицине, која засад ћути.

1383.

Док пишем мале саставе, овакве, даноноћне, узгредне и свакакве, често ми се јавља изрека да ивер не пада далеко од кладе.

1384.

Свет је као дар добио корону, а Србима то свакодневно тумаче лекари с именом Дарија и презименом Кон.

1385.

Суноврај

Нарцис или суноврат (савијен је) или доколена (због колена) има најлепши пролећни мирис планине под цветом. Забеле се ластвице и цела брда. Замирише и камен у њима. Ишли смо, брали, доносили ћумице, стављали у чаше с водом, приносили устима и носу. Нисмо знали, касније нисмо ни веровали, да у таквом лепотану има отрова. Не памти се да је некоме било зло од доколене, а прича се да су били Нарцис и Ехо, да се нимфа Ехо

заљубила у Нарциса, да се љубав трагично завршила, да се Нарцис заљубио у свој лик у води, није могао да се одвоји, за њим умрла и Ехо. Крај њега изникао бели цвет који је добио његово име. Има више верзија ове митолошке приче и свака је једнако верна и узбудљива. Разликује се од осталих митова по цвету који има одвојене... и ту сам стао. Требало ми је да кажем како се зову делови цвета и његово жуто око у средини. Нашао сам чланак о нарцису, видео да има стотинак врста, жутих и белих, и почео сам да читам, с намером да поента буде досетка како се у стенама где расту доколена два-три пута чује ехо од повика и потом се изгуби. Али опис цвета почиње овако:

„Све врсте нарциса поседују корону окружену са шест цветних листова...“

Погледао сам још једном. Доиста пише да има *корону*.

Нисам даље читао. Упамтио сам шта имају све врсте нарциса или доколена, којима најбоље стоји име – сунврат.

1386.

У дугим разговорима људи понекад кажу лепу и ретку мисао. И сами себе изненаде откуд је таква мисао стигла, одједном и без потраге за њом. Паметни одмах прибеже да не забораве и да реченице касније изгласају и оставе на сигурном месту. Знају да је такво место запис. Они други просипају и даље, преносе другима да би оставили што бољи утисак, па на крају све помешају и не могу да упамте шта су чули а шта су изговорили, шта је туђе а шта је њихово.

1387.

Јутро је одмакло и већ је сунце обасјало папир на којем пишем с намером да се види мука у истини да сам целу ноћ био будан, да сам упорно мењао теме, појаве и људе о којима сам знао некад добре а некад лоше ствари, све тако и све толико док на крају у општем поремећају нисам знао ни какав сам ја. До тога сам могао да стигнем и без неспавања.

1388.

Тврдио је да није сујеверан и да људи, неопрезни, из навике, заведени лошим примерима, нешто чарају, тумаче гатке, плаше се да не дослуте нешто неугодно и злокобно. И знао је да разлаже такве случајеве, опширно и детаљно, да пише о томе на папирићима, да их означава бројевима, редом, али је увек број 13 изостављао и на тринаестом папирићу писао 12а.

1389.

Унучица иде у први разред. Тек је научила да чита. Кратке речи брзо изговара. Дуге речи раставља на делове, сриче, па их онда изговара. Има малу књигу с досеткама за децу. Деди чита виц како су трчала два костура, па један рекао да не може даље, да се боји од упале мишића. Унучица деди објашњава да костур нема мишиће. Слично коментарише и друге вицеве, па се тек онда смеје.